

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku D. Z.

przy uczestnictwie (...)

o dział spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczek postępowania M. Ć. i M. S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 12 czerwca 2019 r., sygn. akt IV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. stwierdza, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W świetle tej regulacji, cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek

o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może rozstrzygnąć w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednocześnie przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarżące uczestniczki postępowania – M. Ć. i M. S. we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołały przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazały, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które ujęły w formie pytania: „Czy współwłaściciel nieruchomości korzystając z uprawnień z art. 206 k.c., tj. faktycznie władający wyodrębnioną fizycznie częścią rzeczy wspólnej lub całością (nie w wyniku umowy *quoad usum* oraz nie w ramach umowy o zarząd tą rzeczą czy innej umowy obligacyjnej) przy niewykonywaniu swoich uprawnień z art. 206 k.c. przez pozostałych współwłaścicieli, może powoływać się na domniemanie z art. 339 k.c. oraz z art. 340 k. c. w stosunku do tej rzeczy bez jakichkolwiek innych demonstracji właścicielskich a w konsekwencji doprowadzić do jej zasiedzenia?”.

W ocenie uczestniczek skarga jest także oczywiście uzasadniona z powodu dokonania przez Sąd Okręgowy jedynie pozornej, a nie rzeczywistej kontroli instancyjnej orzeczenia Sądu Rejonowego, co doprowadziło do wadliwego rozpoznania zarzutów, błędnej oceny dowodów i braku kompletnych ustaleń faktycznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie we wniosku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do sformułowania zagadnienia prawnego oraz przedstawienia pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na rzeczywiste istnienie powołanej przesłanki, uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01 OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z dnia

23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ.). Zagadnienie prawne wymaga przytoczenia argumentów wskazujących na istniejące w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

W sprawie o zasiedzenie udziału we współwłasności dążący do zasiedzenia współwłaściciel musi wykazać, iż rozszerzył zakres swego samoistnego posiadania ponad realizację uprawnienia wynikającego z art. 206 KC oraz że w dostatecznie wyraźny sposób uzewnętrznił tę zmianę w stosunku do współwłaściciela, do którego udział ten należał (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 184/10, OSNC-ZD 2012, nr 2, poz. 24, z dnia 30 października 2013 r., V CSK 488/12, z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 581/12, z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 324/13, z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 622/13, z dnia 5 listopada 2014 r., III CSK 280/13, z dnia 12 lutego 2015 r., IV CSK 251/14, z dnia 10 lutego 2016 r., I CSK 55/15, z dnia 25 listopada 2015 r., IV CSK 87/15, z dnia 15 maja 2018 r., II CSK 6/18, i z dnia 19 października 2018 r., I CSK 355/18). Niezbędne jest zamanifestowanie na zewnątrz woli odsunięcia pozostałych współwłaścicieli od współposiadania i współkorzystania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 324/13). Co istotne, o samoistnym posiadaniu współwłaściciela nie przesądza samodzielne wykonywanie uprawnień właścicielskich, pobieranie pożytków, pokrywanie wydatków, wykonywanie remontów lub ponoszenie ciężarów związanych z utrzymaniem nieruchomości i zachowaniem jej w stanie niepogorszonym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2010 r., III CSK 300/09, z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 179/14, i z dnia 10 lutego 2016 r., I CSK 55/15;

z dnia 5 listopada 2014 r., III CSK 280/13). Również fakt niewykonywania współposiadania przez innych współwłaścicieli nie świadczy automatycznie o samoistności posiadania współwłaściciela wykonującego władztwo, bowiem jest to uprawnienie współwłaścicieli, a nie obowiązek (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2013 r., V CSK 488/12, z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 581/12, z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 324/13, z dnia 5 listopada 2014 r., III CSK 280/13, z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 179/14, z dnia 12 lutego 2015 r., IV CSK 251/14, z dnia 10 lutego 2016 r., I CSK 55/15 i z dnia 25 listopada 2015 r., IV CSK 87/15 i z dnia 15 maja 2018 r., II CSK 6/18).

Ciężar udowodnienia przez jednego ze współwłaścicieli, że zmienił zakres posiadania samoistnego, spoczywa na nim wraz z niekorzystnymi skutkami, jakie wiążą się z niewykazaniem w sprawie o zasiedzenie tego przymiotu. W tego rodzaju sprawach wykluczone jest ustawowe domniemanie samoistności posiadania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2018 r., II CSK 6/18). Uznano, że surowe wymaganie dla współwłaściciela zmieniającego zakres posiadania samoistnego, uzasadnione jest bezpieczeństwem stosunków prawnych i ochroną własności, która narażona byłaby na uszczerbek, gdyby współwłaściciel uprawniony do współposiadania całości mógł łatwo doprowadzić do utraty praw pozostałych współwłaścicieli, powołując się na zmianę swojej woli, a więc elementu subiektywnego.

W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., dotyczącym przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, chodzi o łatwo dostrzegalne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienie przepisom prawa. Według utrwalonej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ §1 pkt 4 k.p.c. tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2011 r., I PK 237/10, 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, 24 lutego 2012 r., V CSK 225/11, 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15). Przytoczone okoliczności powinny jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga

kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, i z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona. Powołując się na naruszenie wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów skarżące zmierzały do podważenia oceny dowodów i ustaleń faktycznych przez Sądy pierwszej i drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym nie może odnieść skutku (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.